

IGEHIRDETŐ

EGYHÁZI BESZÉDEK GYŰJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

Tartalom

Thomay József szegedi ev. lelkész: Krisztus megtagadása. —
Diószegi Mihály tiszafüredi ref. lelkész: A virágvasárnapi történet.
 — *Kovács* Zsigmond réti ev. lelkész: Elvégeztetett. — *Néhai*
Gergely Károly volt nagybányai ref. lelkész: Régi és mégis mindig
 új igazság. — *Csernák* Béla furtai ref. lelkész: A Jézus sírjáról
 elgördített kő. — *Révész* János nagybányai ev. lelkész: Van-e
 békeesség? — *Gyenge* János torockószentgyörgyi ref. lelkész:
 Háború és béke. — *Nyáry* Pál pécsi ref. lelkész: A megelégedésről
 (folytatjuk a következő füzetben).

Kiadóhivatal
 Nagybánya
 Hid-utca 8. sz.

Nánásy István
 nyomása
 Nagybánya

Egész évre 12 K
 Félévre . . 6 K
 Negyedévre 3 K

KRISZTUS MEGTAGADÁSA.

— Bőjti. —

Márk 14, 66—72.

K. H! Kétségbe kellene esnünk a keresztyén egyház jövője felől, ha nem volnának — hála Istennek — jó keresztyének, akik nem szégyenlik a Krisztus evangéliomát, akik türelemmel és a hitnek bizonyos bizodalmaival felveszik az ő keresztköket és követik Jézust; akik meg lévén győződve arról, hogy a Jézus Krisztus evangélioma *Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére* (Róm. 11, 16), olyan életre törekednek, amilyenre Jézus példát mutatott és úgy imádják az Istent, amint ő tanította: lélekben és igazságban.

Igen, vannak sokan ilyen jó keresztyének, csakhogy azért ezeknek is szól ám ama jézusi figyelmeztetés: *Vigyázatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek; mert jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen* (Máté 26, 41.). De nem szól tinatek, ti javíthatatlan, megátalkodott bűnösök, akik a szent Lélek ellen vétkeztek, akik ellentétbe helyezitek magatokat a ti teremtő Istenetekkel, akik nem akartok függni őtőle s nem akarjátok magatokat megalázni az ő hatalmas karja alatt, sőt makacsul ellenszegültök szent törvényeinek, szíveteket Fáraóként megkeményítitek és gyűlölettel viseltetek minden isteni dolgok iránt; hiszen ti úgy is nélkülözitek a megbocsátás feltételeit: a beismerést, a bánatot, a megjavulást; hiszen ti úgy is halálos bűnben vagytok, mert minden bűn megbocsáttatik, de a szent Lélek ellen elkövetett bűn meg nem bocsáttatik soha; mert János apostol is ezt mondja (1. Ján. 5, 16.): *Ha valaki látandja, hogy az ő atyjafia vétkezik nem halálra*

való bűnnel, könyörögjön érette Istennek és ad annak életet, annak mondom, aki halálra nem vétkezett. Mert van halálra való bűn is, nem mondom, hogy azért könyörögjön.

Szól tehát ama jézusi figyelmeztetés azoknak, akik nem halálra való bűnnel vétkeznek; azoknak, akik nem vigyáztván eléggé, kísértetbe esnek testök erőtlensége miatt. Ilyen bűnnel vétkezett Péter apostol is, mikor megtagadta az Urat.

Elmélkedjünk azért e szent órában Krisztus megtagadásáról.

A felolvasott evangéliomi szakasz szerint Péter megtagadta az Urat; szóljunk azért tovább is erről:

Krisztus megtagadása

1. *régen Péternél,*
2. *most nálunk.*

1.

Különös, hogy éppen Péter apostol — akiből az anya-szentegyháznak oly kimagasló oszlop-embere lett — nyujt nekünk alkalmat arra, hogy Krisztus megtagadásáról szóljunk; mert az bizonyos, hogy míg a kakas kétszer megszólalt, háromszor megtagadta az Urat.

Hogyan, kérdezhetnétek, K. H! hát még az a régi tanítvány, aki kezdettől fogva ott volt Jézus oldala mellett, akinek azt mondotta az Ur: *Ne félj, ennek utána embe- reket fogsz* (Luk. 5, 10.), akire reábizta az Ur a nyáját, mondván: *Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat* (Ján. 21, 15. 16.), hát még ez a kipróbált tanítvány is megtagadta a hűséget, szeretetet és ragaszkodást? Talán még sem egészen úgy van, mint a betű mondja. Hiszen ha Péter meg akarta volna tagadni az ő szívében, lelkében az Urat, ha nem tartogatta volna — habár ez alkalommal csak titkon — és nem táplálta volna magában a Jézus iránt való hűséget, ha a Krisztus-szeretetet Krisztus-gyűlölettel vagy legalább is Krisztus iránt való közönynyel cseréli fel: akkor elpártolt volna az ő tanítójától; ha szakítani akar a Krisztussal, akkor át csapott volna ellenei

táborába és oda ül Jézus vádlói és birái közé, vagy legalább is közönyös lett volna Jézus iránt, nem törődve vele. Nem bánta volna, akármily sorsra juttatják is árulói, akkor ő csendesen haza megy családjá körébe így gondolkodván: Ha felfeszítik is az én Uramat, mit tehetek én róla; én úgy sem menthetem meg őt! Ámde Péter nem így cselekedett. Nemcsak hogy nem volt ellensége Jézusnak, de még csak közönyös sem volt iránta.

Hiszen szent ígénkből azt olvassuk: *És mikor Péter alant volna a palotában...* Tehát közel volt Jézushoz, érdeklődött sorsa iránt, közelébe férközött, még Kajafás főpap házába is bement, ahol oly méltatlanul bántak Jézussal. De hát akkor miért tagadta meg Őt, hozzá még háromszor is, miféle sajnós okai voltak az ő Krisztus-tagadásának? Ennek oka az emberi gyarlóság, mondhatnánk talán elhirtelenkedésnek vagy könnyelműségnek, hiszen csak ilyen tulajdonságaiból lehet kimagyarázni azt a magaviseletét is, hogy egyszer nem nézhetvén már tovább tétlenül azokat a bántalmakat, a melyekkel Jézust illették, kardot rántott és levágta a főpap szolgájának a fülét, amiért őt Jézus megdorgálta, ezt mondván neki: *Tedd el a te szablyádat helyére, mert akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök* (Máté 26, 52.). Máskor meg azért pirongatta meg őt Jézus, mert elaludt, mikor ébren kellett volna lennie, így szólván hozzá: *Nem vigyázhattatok-e énvelem egy óráig?* (Máté 26, 40.)

Ez alkalommal is elaludt Péterben a komoly gondolkodás lelke, megtévedt a lelkiismeret, melyet meg akart nyugtatni azzal, hogy ha szája mást mond is, azért a szíve Jézusé marad.

Eljőve egy a főpappnak szolgáló leányai közül. És látván Pétert, ki ott melegszik vala, reá tekintvén monda: Te is a názáretbeli Jézussal valál. Ő pedig megtagadá mondván: Nem ismertem őtet s nem is tudom, mit mondasz. És kiméne a tornácba és a kakas megszólala. És mikor a leányzó ismét látta volna őtet, monda az ott állóknak: Ez egy azok közül. Ő pedig ismét megtagadá. És viszontag egy kevés idő múlva, akik ott állanak, mondának Péternek: Bizony ő közülök való

vagy és a te szólásod hasonló. Ő pedig kezdé átkozódni és esküdni, mondván: Nem ismertem az embert, akiről szóltok. És másodszor szóla a kakas.

Ez a hármás megtagadás nagyon gyorsan folyt le egymásután, egyik a másikból önként következett, úgy hogy nem volt Péternek közbe-közbe ideje arra, hogy komolyan mérlegelhetne volna szavait, úgy annyira, hogy ezt a hármás megtagadást szinte egynek minősíthetjük.

Meglehet, hogy Péter agyában az események ezen rohamos egymásutánja alatt ez a gondolat villant meg: Nem az ajk beszéde a fő, hanem a szív érzelve; nem amit a száj mond, hanem amit a lélek gondol. Szívem Krisztushoz húz, lelkemben a hála és a szeretet oltárán Jézusomnak áldozom; mi köze az én belső emberemhez, az én lelkiismeretemhez a főpap cselédjének; miért kell annak azt tudni, hogy Krisztust az én Uramnak ismerem, hogy én az ő tanítványa vagyok; mi célja volt neki azzal, hogy megtudja, hogy én is ismerem a názáreti Jézust, hogy én is az övéi közé tartozom; talán kémül van kiküldve, hogy ha vallást teszek róla, engem is az ő sorsára juttassanak; miért szenvedjek, ha szenvedésemmel Jézusomnak úgy sem használhatok; miért haljak meg, ha halálommal Jézusomat úgy sem menthetem meg? Ha azt mondom is, hogy nem ismerem, azért mégis az ő rendületlen híve vagyok; ha megtagadom is, azért mégis szeretem; ha átkozódtam és esküdtem is ellene, azért mégis imádom Őt.

De az van följegyezve szent ígében, hogy Péter *mikor kiment volna, sira*. Hát miért sirt, mi idézte elő szemében azokat a bánatkönnyekeket, amelyeket hullatott; miért sirt akkor, mikor kiment, miért nem sirt már előbb is, mikor még odabenn volt, mikor ott ült azok között az idegenek között; miért nem sirt mindjárt akkor, mikor először megtagadta az Urat, miért váratott könnyeire olyan sokáig?

A szél ahová akar fújni fu, zugását is hallod, de nem tudod, honnét jő és hová megyen: így van az, a ki a szent Lélektől születetik (Ján. 3, 8). Az a Péter, a ki *kiment*, az nem az volt, aki odabent ült; itt most a bűnbánó, a Krisztus megtagadása felett kesergő Pétert látjuk;

azt a Pétert, akinek eszébe jutott a vele együtt az Olajfák hegyére felment Jézusnak tanítványaihoz intézett panaszszava: *Ez éjszakán mindnyájan megbotránkoztok én bennem.* Eszébe jutott az is, hogy ő akkor megfogadta a Jézushoz való tántoríthatlan ragaszkodást, ezt mondván: *Ha mindnyájan megbotránkoznának is benned, én soha meg nem botránkozom.* Eszébe jutott, hogy Jézus ezt mondta neki: *Minekelőtte a kakas kétszer szólana, háromszor megtagadsz engem* (Márk 14, 27. 29. 30.).

2.

Mily nagy Péter, velünk szemben, Krisztust megtagadó gyarlóságában is! Hiszen mi nem háromszor, hanem tudja Isten hányszor megtagadjuk az Urat akkor is, mikor jól folynak dolgaink, mikor a szerencse és a jólét társalkodik velünk, mikor nincs okunk panaszra; hát mikor a megpróbáltatások nehéz napjai következnek el reánk, hányszor megtagadjuk nem csak könnyelműségből, hanem rossz akaratból is, nem csak szóval, hanem szívünkkel, lelkünkkel is. Olyanok vagyunk, mint azok, akikről eképpen szól Jézus: *E nemzetség énhozzám csak szájjal közelget és ajkaival tisztel engem, az ő szívek pedig tőlem távol vagyon* (Máté 15, 8.).

Mi okunk lehetne nekünk ma arra, hogy megtagadjuk az Urat? Ki kényszerít bennünket az Isten-tagadásra? Nem az egy igaz Istent hívő és imádó népek világrészében lakunk-e? Nem keresztyén társadalomban élünk-e? Ki üldöz ma bennünket, ki bántja azt, aki Istenét imádni akarja és oltára előtt leborulni óhajt? Kergetnek-e, háborgatnak-e bennünket azért, mert úgy kívánjuk tisztelni a mi menygyei Atyánkat, amint arra Jézus Krisztus megtanított bennünket? Nem, sőt inkább azt mondják, hogy járjunk Jézus szellemében, folytassunk olyan életet, amilyenre ő nekünk példát mutatott: és mégis megtagadjuk a Krisztust.

Mily nagy különbség van a mi Krisztusban való megbotránkozásunk és Péter megbotránkozása között; mennyivel súlyosabb a mi vétünk, mint Péteré, mennyivel nagyobb beszámítás alá esik a mi Krisztus-tagadásunk, mint Péteré! Ő csak ajkaival tagadta meg a Krisztust, mi szívünk-

kel is megtagadjuk Őt; vagy ha ajkainkkal vallást teszünk is róla, életünk, tetteink meghazudtolják szánknak beszédét. Ő mikor megtagadta is a Krisztust, a Krisztussal volt; mi mikor azzal áztatjuk is magunkat és másokat, hogy hiszünk benne, akkor sem az Ő utján járunk. Ő ezt mondta: *Nem ismerem* a Krisztust, pedig ismerte; mi azzal dicsekszünk, hogy ismerjük, holott nem ismerjük. Ő, mikor Jézusról beszéltek előtte, így szólott: *Nem tudom, mit mondasz*, pedig jól tudta; ha mi előttünk Jézus nevét kimondják, kérkedve a tudományunkkal, így szólunk: Mi jól tudjuk azt, mit kell a Jézus neve alatt értenünk; pedig nem jól tudjuk, sehogy sem tudjuk, vagy ha tudunk is valamit, még sem a szerint cselekszünk.

Péter ha megtagadta is a Krisztust, azért még sem szüntek meg őt azzal gyanúsítani, hogy tanítványai közül való, mert elárulta azt magaviseletével, úgy, hogy mikor már kétszer megtagadta, még akkor sem hittek neki, még azután is ráfogták, hogy bizony ő mégis Jézus tanítványa. Sok keresztyén úgy beszél, úgy cselekszik, úgy viselkedik, hogy abból éppenséggel nem lehet következtetni keresztyénségére; sok keresztyén úgy él, hogy abból még csak gyanítani sem lehet azt, hogy hive a Krisztusnak.

Péter, míg a kakas kétszer megszólalt, igaz, hogy háromszor megtagadta az Urat; de hát hány keresztyén megszokta már azt a szinte természetévé vált Krisztus-tagadást, úgy, hogy azt immár számba sem veszi; de össze sem számlálhatná; inkább talán azt mondhatná meg, ha jól vigyázna magára, hogy hányszor *nem* tagadta meg az Urat, mint azt, hogy hányszor tagadta meg.

Hogy megtagadtuk az Urat, az Istent, a Krisztust, vallásunkat, egyházunkat: azt nem a kakas szava, hanem nyomoruságunk, szerencsétlenségünk és nehéz megpróbáltatásaink napjaiban, mikor vészfellegek tornyosulnak éltünk egén, a büntető igazságszolgáltatás mennydörgő szava jut-tatja eszünkbe.

Péter kiment és keservesen sira; megbánta, megsiratta, jóvátette bűnét és ő lett a keresztyén anyaszentegyház egyik legnagyobb támasza. Mily sok keresztyén boldogabb lenne, ha az apostol nyomdokain járva és példáját követve

elkövetett vétkei fölött az őszinte bánat könnyeit hullatná; ha bűneit elhagyva más emberré lenne és az erkölcsi tökéletesedés útján Istenhez mindinkább hasonlítani törekednék; ha nem a Krisztust, hanem önmagát tagadva meg, megújulna az ő értelmének lelke szerint.

*

Krisztus megtagadásáról szólván, midőn erről, mint sajnálatra méltó történelmi tényről, megemlékeztünk, a Krisztus megtagadásának visszariasztó sötét képét lelkünk elé igyekeztünk állítani, úgy amint az régen volt Péternél és amint az most van nálunk. Vajha, miként Péternek Krisztusba vetett hite sziklaerőssé lett, úgy hogy azon épült fel az anyaszentegyház, amely fölött nem vesznek diadalmat a pokol kapui: minket sem szakítana el sem magasság, sem mélység, sem jelenlevők, sem következők, sem élet, sem halál az Istennek szerelmétől, mely van a Jézus Krisztusban, hogy mindvégig megmaradhatnánk ez apostoli hitvallás mellett: Krisztus, te vagy életem, tőled el nem vétetem!

Amen.

THOMAY JÓZSEF.

A VIRÁGVASÁRNAPI TÖRTÉNET.

Luk. 19, 36—39. 41.

Földi életünkben boldogságot keresünk. Mint legfőbb emberi célnak, a boldogságnak megvalósítására törekszünk.

Bizonyos, hogy teljes boldogságot itt e földön nem találunk, mert a mi életünknek több mint fele, szinte a javarésze: nyomoruság és fáradság.

E mostohának nevezhető emberi sors miatt annál kedvesebbek, felejthetlenebbek előttünk azok a pillanatok, melyekben zavartalan boldogságot élveztünk, melyekben, mint kikötő pontokon megpihent, elcsendesedett az élet viharaiban kifáradott lelkünk.

Mily kellemes visszaemlékeznünk a boldog gyermekkorra, arra a zavartalan öröme, melyről a költő énekel: Szelid anyáknak altató ölében nyugszik a gond, nyugszik a fájdalom!

Lelkünkbe vessük, az öregség délutánjain is örömmel, epedő sóhajtással emlékezünk arra vissza; lelkünk emlékeit körül repdesi, mint egy angyal, hogy megszentelje jeleneteit.

A küzdelmes ifju- s férfi korban, mely orcánk lehulló verejtékcseppjei között beszél a boldogság egy-egy kicsiny szigetéről, hányszor emlékezünk vissza terveinkre, melyeket alkottunk; meghiusult vágyaink s reményeink romjaira, melyek fölött az isteni gondviselés sokszor szinte hihetetlenül építette föl a pihenésnek, boldogságnak csendes hajlékát, hogy a küzdelmek árjai között megnyugodjunk s azoktól mindenestől fogva el ne borítottassunk.

Élettörténetünk tehát világosan igazolja, hogy minden halandónak jut a boldogságból, ha nem több, egy sugár!

Az emberi vizsgálódás szemüvegén keresztül nézem e nagy napon, Virágvasárnapján a Jerusálembé vonuló Istenembert; úgy tetszik nekem, mintha látnék feje fölött megvirradni egy napot, melyen a boldogság sugárözöne veszi őt körül; mintha, midőn így eped: A rókáknak vagyon barlangjok, fészke az égi madárnak s csak néki, az ember fiának nincsen annyi helye e földön, holott fejét lehajtaná: nagy szenvedései bús felsóhajtását elfedné a boldogság ragyogása, mely megérdemelt babérait nyújtja a világ Megváltója felé.

Szokatlan vágygyal állok meg ma fénysugárba, dicsőségbe vont alakja körül s epedve kérdezem: Van-e szívének olyan felséges öröme, mint a virágvasárnapi tavaszi természetnek, a tavasz reá hulló virágfüzérének; mint a népek ezrének, mely lelkesülten ünnepli?

Sajnos, a virágvasárnapi történet, melyet bemutatok előttetek, kétértelműnek látszik; valósággal tarka képet mutat, melynek ragyogó fénye mellett komor, megdöbbenő árnyék húzódik el.

Jertek, alapigénk szerint vizsgáljuk meg a Virágvasárnap történetét s lássunk, a történet adatai szerint, az Ur jelleméből néhány felséges vonást.

*

Imé fölme gyünk Jerusálembé és az embernek fia elárultatik a papifejedelmeknek és irástudóknak és halálra kárhoztatják őtet. Ez az Ur Jézus beszéde tanítványaihoz Jerusálembé indulása előtt s aztán megy végzete felé, maga keresi fel azt.

Minő fájdalmas előérzet, minő szomoru sejtés! De nem, ez az Ur világos, tiszta tudata! Ő tudja, mi van róla megírva örök időktől fogva az Atyának könyvében.

Úgy tetszik azonban, mintha a külső látszat e napon az Ur nyilatkozata ellen bizonyítana.

Mert imé, amint a főváros szívéhez közeledik, az örömujjongás szárnyakat ölt előtte, utána. Kimagyarázhatatlan lelkesedés érzete viszi az emberek sokaságát közelibe. A tanítványok is, szokatlan lángolással, felső ruháikat teregetik le az utra s az Olajfák gyönyörű hegyén megzendül

a dicsőítés éneke: *Áldott a Király, ki jött az Urnak nevében! Békesség a mennyben és dicsőség a magasságban!*

Mindenfelől hull a virágok koszoruja, ujjonganak és tapsolnak a lelkek, mintha a Libánon czédrusai tapsolnának. Mindenki érzi ma, hogy nagy vendége érkezett; megjött a Krisztus, a Király.

S csakugyan ott jó, számárháton ülve, az alázatosságot isteni méltóságában is fenségesen példázván és tanítván; jön nyugodt arczczal, nagy sokaság közepett.

Miért volt hát ama szomorú jóslás s miért ez a lealacsonyító szerénység? kérdezzük emberi gyarló okoskodással. Hisz' ma igazán Ur lesz a lelkek felett; ezek hordják dicső nevét ajkaikon, ezek borulnak le előtte a föld porába s boldog, aki ruhája szegélyét csókjaival illetheti.

Szeretett testvéreim! Mielőtt feleletet adnánk e kérdésekre, álljunk meg magánál e szép jelenetnél.

Előttünk maga az Idvezítő áll látszólagos földi dicsősége tetőpontján s ez alkalommal is nagyszerűen tanít. Azt tanítja, hogy életünk minden fordulatában komoly, megigyelelő lélekkel kell szemügyre venni sorsunkat s a külső látszatban vakon bizni sohasem szabad.

S mily igaz ez a tanítása! Mert vajjon nem ugy van-e, hogy midőn a gyarló földi halandóra a rég várt boldogság egyetlen óráját meghozza az élet, midőn maga előtt látja a csábító színben festegetett jövődőt, midőn mód s alkalom adatott néki, hogy kezeibe vehesse sorsa gyeplőit: mohó igyekezettel, tékozló módjára használja ki a jelent; egy figyelmes pillantást sem szentel a jövődőnek, sőt örömitasan így kiált fel az evangéliomi gazdaggal: *Együnk, igyünk, mert holnap meghalunk!*

Szeretett testvéreim, itt az Ur Jézus tanít!

A szívek és lelkek felmagasztosultságának eme hatalmas napján csak ki kellene nyujtania kezét, hogy a lelki királysággal a földi királyságot egyesítse s még ma fejére száll Zsidóország koronája. S lássátok, őt alázatos komolysága, jövőbe vetett tekintete megóvjva a hiu földi nagyság hajszolásától; megmarad annak, kinek magát eleitől hirdette: a lelkek királyának! Ime, itt van előttünk az Ur Jézus bölcs előrelátása s céltudatossága.

A valóságtól oly messze áll a látszat, mint az ég a földtől. Ha valaki azt hiszi, hogy a Virágvasárnap az Ur Jézusra vonatkozólag az osztatlan földi dicsőség napja, feltétebb csalódik; megcsalja a látszat.

Nemcsak az Ur veséig látó szemei ismerik fel, mi magunk találunk a mai örvendező seregben egy sötét csoportot, mely nem vesz részt a közörömben, melynek fájdalmas látvány az örvendezők öröme s boldogsága.

Kik ezek? A hiu, gőgös s éppen ezért a látottak, halottak miatt emberi nagyságukban s tekintélyökben mélyen megsértett farizeusok. Vessetek rájuk egy pillantást; homlokuk komor felhője háborgó érzelmeikről, irigységökről, bosszuságukról tanuskodik. Nekik fáj az a boldogság, mely ma minden szíven előmlik.

S vakmerőségökben a pusztá szemléletnél, a gyűlölet titkos forrongásainál nem maradnak meg. Megsértett emberi gőgjükkel egyenesen az Ur elé állanak; megfeddik őt: *Mester, dorgáld meg a te tanítványaidat!*

Mintha mondanák: Nem tudod fölfogni, hogy e csőcselék szokatlan ujjongása, zavargása sért bennünket, a társadalom magasabb, előkelőbb elemeit? Nem tudsz számot vetni azzal, hogy mikor a társadalom nyugalalmát, békességét veszélyezteti ez a szokatlan lárma, azért első sorban mi előkelők vagyunk felelősek? Hiszen ahoz semmi közünk, hogy veled mi fog történni, ki magadnak ilyen ünnepeltéseket készítesz; de legalább a mi tekintélyünket ne veszélyeztesd.

Ez az első örömcsepp, szeretett testvéreim, mely e napon a virágvasárnapi öröm poharába hull. Ez az első fulánk, melyet — miután nyíltan megvádolják — szívébe szurnak.

Az Ur határozottan, bár keserü érzésekkel felelte a farizeusoknak: *Mondom nektek, ha ezek megszűnnek, a kövek fognak kiáltani.*

Micsoda érzésnek a megnyilatkozása volt ez? A tiszta igazságérzetnek, mely legfenségesebben éppen a Jézus Krisztus szívében lobbanhatott föl.

E pár szóban ki van fejezve multjának, jelenének s jövőjének teljes jogosultsága.

Joga volt leszállani a földre, gyarló ember formáját öltve magára, minthogy a föld gyermeke rajta kívül sem égben, sem földön nem remélhetett szabadulást.

Joga volt eloldozni a lélek rabságában szenvedő emberiség lánczait, mert rajta kívül nincs erő, mely ezt megtehesse. S a földi dicsőségnek reá omló sugarai nem az Ő dicsőségét növelik, mert neki a föld, az emberiség magasztalására — hogy dicsősége teljes legyen — szüksége nincsen; hanem beszélnek egy örvendő népnek benső boldogságáról, mely látja megnyilni az ég irgalmát maga fölött s lelkével megérezte annak közvetlen közelségét.

A váltság öröme s boldogsága nem neki, hanem az embereknek szól; nekik kell hirdetni az örömet; mert ha még ezek is elhallgatnák, amit az isteni irgalom Ő benne s Ő általa cselekszik: a kövek szólalnának meg; a némaságra s érzéketlenségre kárhoztatott kövek kiáltanak az emberi fülekbe az égnek a földdel közlött páratlan irgalmát.

Szeretett testvéreim! Az Ur ellenségei e napon is kitértek. Mi fáj nekik? Az Ur látszólagos dicsősége! Gyarló, irigy lelkületökkel azt hitték, hogy ez az övékét kisebbíti, sőt veszélyezteti. Nem tanulták meg a szerencsétlenek, hogy soha sem más, hanem ki-ki maga szokta tekintélyét magasra emelni, vagy alásülyeszteni.

A farizeusok eme ferde és veszélyes gondolkozásmódja maiglan is megmaradt ilyennek. Minden magasztos célta csak annyira szokott ma is méltányolni a farizeus lelkületü ember, amennyire az kedves érdekeit nem támadja meg; azontul titkos vagy nyilvános ellenség; képes minden megengedhető vagy tiltott fegyvert felhasználni, csakhogy azt megbuktassa. Őszinte öröme neki ma is fájdalom, könnyhullatásod öröme, szenvedésed boldogság, elkárkozásod ujjászületés.

Ezek az emberiség ördögi lelkiismerete ma is!

*

Az Ur Jézus virágvasárnapi örömet, mint hirtelen támadt viharos felleg a ragyogó kék égboltozatot, a farizeusok tolakodása megzavarta. A boldogabb emberi érzelmenek pedig elég egyetlen zavaró jelenség, hogy megháborodjék,

összeomolják az egész. Egy csepp bánat ép' ugy megmérgezi a boldogság érzelmeivel megtelt szívet, mint egy csepp méreg az üdítő, tiszta vizü forrást.

Az Ur lelke mélyen elborul, sötét jövőndő komorítja el. Egymás után suhannak el lelki szemei előtt jövőndője sötét árnyai: a vészangyalok, mint azt Jerusálembé jövedele előtt megjósolta.

Már hallja, mint egy közeli fergeteg moráját, a hosszánáknak *feszítsd meg*gé változó riadását; feltűnnek előtte diadaltrónjukra emelkedett ellenségei: a farizeusok, kik a felületesen gondolkozó, nádszálként hajlongó népet végzetes utra ragadják és Zsidóország történetébe nevöket a legártatlanabb ember kiomló vércseppjeivel irják be. Lelki szemei látják e napon a Golgota hegyén fölemelkedni a kinos keresztet, mely az ő kinhalálának sötét szemtanuja leend.

Mindez a látomás tépelődő lelkének csak egy futó árnya. Ő magával, jövőndőjével tisztában van; de nem tud megszabadulni egy megdöbbsentő gondolattól, mely minden pillanatban uj töviseket ver szívébe s e gondolat: Jerusálem és Zsidóország sorsa, jövőndője. Erős lelke e gondolatra megrázkódik, fájdalmas érzései mint háborgó tenger habjai hullámokat vernek szívében s hazája felett érzett nagy bánatának hirdetője szemeiben egy könnycsepp, utána több; ime az Ur e napon, földi dicsőségének tetőpontján könnyezik!

Óh, fogjátok fel, szeretett testvéreim, szívetekkel e drága gyöngyöket; soha drágább, igazabb gyöngyök nem hullottak a föld porába, mint ez egyetlen igaz, ártatlan ember könnyei; fogjátok fel s zárjátok szívetekbe, hadd fényesítsék, hadd aranyozzák meg szívetek legszentebb érzéseit!

Óh, mert e könnyek az igaz szeretet könnyei! E könnyek nemcsak a honfitársakért, a világon szétszóródó nemzet árva gyermekeiért hullanak, hanem az egész emberségért, melyet féltő, epedő gonddal szorgalmasan keres, mint jó pásztor eltévedt juhait; mert tudja, hogy nagy az öröm mennyekben a megtérő, apai házhoz visszasiető gyermek felett.

S e könnyek tanítsanak benneteket részvétérzetre. Fekadjanak fel szemeitekben is mindannyiszor, valahányszor egyesek vagy társadalmak sorsa, bűne, nyomora, vagy sötét jövődjö lebeg komor felhő gyanánt fölöttetek.

Legyenek e könnyek a legszentebb érzélem tanui orczáitokon; legyenek azok jelképei a Krisztus páratlan nagy szerelmének, melylyel magát áldozatul adta s összekapcsolta az eget a földdel ismét, örökre.

Amen.

DIÓSZEGHI MIHÁLY.

ELVÉGEZTETETT.

— Nagypénteki. —

Ján. 19, 16—30.

K. T! Sötét, gyászos nap emlékének szentel ma ünnepet a keresztyén világ. A Megváltó halálára való emlékezés gyűjti a híveket Isten házába, irányozza tekintetöket a Golgota felé. Hála és bánat foglalja el ma a keresztyén szívét. Hála, mert tudja, hogy e napon szüntette meg a kegyelmes Isten közte és a bűnös világ közt a távolságot; bánat, mert fáj a keresztyénnek, hogy a Megváltónak kínos kereszthalált kellett érette szenvednie.

Az egész böjtnök célja, hogy a szívben ápolja ezt a kettős érzelmet s alkalmassá tegye a Jézus áldozati halálában nyújtott isteni kegyelem elfogadására. Az ő halálának emlékűnepe fokozottabb mértékben hív fel erre. Földidézi e nap lelkünkben életének főbb eseményeit, csodás szeretetét, melylyel az egész emberiség iránt viseltetett élete utolsó pillanatáig, szíve utolsó dobbanásáig. A hívőt mégis az ő szenvedése és halála foglalkoztatja leginkább. Haláláról kíván ma hallani s a haldokló Jézust látni. Ezért gyülekezik millió és millió keresztyén a Golgotára, a Krisztus keresztfájához, a kegyelem forrásához. Ide zárandokol ma, hogy lássa a szenvedésben s halálban az égi szeretetet, leboruljon ennek láttára s búzgó imádsággal szentelje meg azt a helyet. Itt merít fájdalmára gyógyító balszámot, bátorságot az élet küzdelmeire.

Egyszerű, elhagyatott hely, de nevezetessé teszi, megszenteli a megváltásnak szomorú, gyászos története. Jertek, pihenjünk meg mi is a Golgotán emelkedő, üdvünket hirdető keresztfánál, hogy ujult erővel folytathassuk tovább

utunkat s hallgassuk meg a hozzá fűződő gyászos történetet.

Szent leczkénk rövid részlet a szenvedés történetéből, de a legmeghatóbb, a legszomorubb. Mély bánat nehezedik a szívre, könnybe lábad a szem, hallatára az Isten-ember utolsó szavának: *Elvégeztetett!* S mégis van valami e szóban, a mi szomorúságunkat enyhíti, bánatunkat megszenteli.

Elvégeztetett! Mit hirdet ez nekünk, testvéreim?

Hirdeti

*a nemes harcznak végét,
az Ur igazi hatalmának kezdetét,
a megváltás teljességét.*

*

Elvégeztetett. Mit hirdet ez nekünk?

A nemes harcznak végét.

Nem ismerjük ennek a nemes harcznak kezdetét, csak rövid három évet belőle, csak azt, hogy a mi üdvösségünkre szükséges volt s Ő a nemes harczot megharcolta. Joggal mondhatta tehát: *Elvégeztetett. És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.* Lehanyatlott az a bátor fő, mely szembe mert nézni az ellenséggel s nem ijedt meg, ha még oly erős volt is a háló, melyben lelkét meg akarták fogni. A tiszta, nyugodt lelkiismeret fennhordja fejét. Így türte Ő is mindazt a szenvedést, melyet mennyei Atyjának bölcs végzése rája mért. A szitok, gyalázat egymást éri, melyet az ellenség feléje szór; a tövisszoru-szurta mély sebekből omlik a vér, de az isteni fő nem hanyatlík alá, az isteni nyugalom nem változik meg.

Ott függ már a kereszten, a halálos küzdelem percei lassan telnek, de a fej nem veszi el erejét, nyugodtan néz ellenségeire. Meg vannak a tagok bénítva. A fáradhatatlan lábak a kereszthez szögezve; ahová ezek léptek, békének és vigasznak virágai nyíltak ott e világ számára. A kezek, melyek annyi jót tettek, áldottak, megmerevedve nyugosznak a kereszten. Az égő, fájó sebekből az erek viszik a fájdalmat a szívhez, viszik a halált. De a szív a fájdalomban is él még. Áldólag tekintenek a szemek még az ellen-

ségre is. Tudja a halálos kinban is, mi történik körülötte. Szeretettel fordul övéihez s így szól a megkeseredett szíví édesanyához: *Asszony, imhol a te fiad!* s a szeretett tanítványhoz: *Imhol a te anyád!* Az isteni kegyelem reményét nyújtja a vele együtt szenvedő, megtért gonosztevőnek: *Bizony mondom néked, ma velem leszesz a paradicsomban.* Midőn legnagyobb volt a kísértés, midőn a szenvedés hullámai az emberi erőt felülmúlták, akkor nyilatkozik meg az isteni szeretet a legnagyobb mértékben s áldja azokat, akik átkozzák s jót kér mennyei Atyjától ellenségeire: *Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.* Majd a szenvedés nagysága panaszos, de mennyei Atyja akaratán megnyugvó sóhajra nyitja meg ajkát: *Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?!* Végre e győzelmi felkiáltással: *Elvégeztetett! Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet — lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.*

Lehanyatlik végre a fő, le a kebelre. Nyugszik már, mert a nemes harczot megharczolta. Nyugodjál, nemes fő, elvégezted pályafutásodat; nyugodjál csendesen, hisz' a töviskorona békésebb álmod nyújt, mint a babérkoszoru; a kemény kereszt inkább, mint a koporsó!

K. T! A nemes harczot megharczolta a lélek, a fej lehanyatlott s mégis mennyit mond; nem szól az ajk, elhalványult s mégis sokat predikál nekünk.

Ki tagadhatná, hogy vannak köztünk megelégedettek, kikre az életben csak a szerencsének napja mosolygott, kiket a Nagypéntek ha gyászruhába öltöztetett is, levetik gyorsan a gyászt s szívök odaadja ismét magát az öröme- nek, a kedvnek. Nem gondolnál-e ma, szerencsés halandó vándortársam, arra a szenvedésre, melyet a Megváltó érted is hordozott? Nem tekintenél-e arra a lehanyatlott főre, nem hallod-e mit mond az néked? Eljő az az óra, midőn a halálban a tied is, melyet a szenvedés terhe eddig nem hajtott meg, így hanyatlik le. Nem tudod-e mit kérdez tőled? Ily békében hanyatlik-e le? Óh, vajha Üdvözítő- nek szenvedése és halála eszedbe juttatná, hogy egykor tenéked is szenvedned kell s meghalnod, e mulandó létet az örökkévalóval felcserélned! Vajha e gondolatoktól át-

hatva így fohászoknál gyakran: *Isten, Krisztusért énné-
kem engedd, hogy legyen jó végem!*

De mennyivel több közöttünk a szerencsétlen és sor-
sával elégedetlen, ki azt a keresztet, melyet az emberek
üldözése, vagy az Isten bölcs rendelése folytán viselnie kell,
zugolódva hordja. Elfáradt lélek, nézd, a te Üdvözítőd
Istenben vetett bizalommal hordozta keresztjét, mignem
kiürítette a keserű poharat. Kiürítetted-é már s elmondha-
tod-é: *Elvégeztetett?! Megharczoltad-e már a nemes har-
czot? Pihenést csak annak elvégzése ad.*

S te, kit rettent a haláltól való félelem, gondold arra
a lelki nyugalomra, melylyel a kiszenvedett Üdvözítő lelkét
Istennek ajánlotta. Ki így békében hajthatja fejét siri álomra,
arra nézve a halál elvesztette mérges fulánkját, az előtt
csak álom az, csak rövid búcsu e földtől, megnyugvás a fára-
dalmaktól, távozás a viszontlátás reményében . . .

Elvégeztetett. Én a nemes harczot megharczoltam.

*

Mit hirdet nekünk továbbá Jézus búcsuszava: *Elvé-
geztetett?*

Az Ur igazi hatalmának kezdetét.

A régi görögöknek főistenökről az a mondájuk volt,
hogy ha megrázza fejét, megrendül az ég és a föld. Midőn
a mi mennyei Királyunknak lehanyatlik feje, megrendül a
föld. Már hat óra előtt, midőn a haldoklóhoz sokan gyül-
tek, elsötétül a nap, mintha csak jelentené, hogy ahol
megszűnik a szellemi világosság s az igazság napja leha-
nyatlik, ködnek kell ott borulni a világító napra is. S
midőn kilehelte lelkét, *imé a templomnak kárpitja ketté
hasada és a föld megindula s a kősziklák megrepede-
zének és sok szentek, kik elaludtak vala, feltámadának.*
*A százados pedig és akik övele valának, mikor lát-
ták volna a földindulást és azokat, amelyek lettek vala,
igen megrémülének, mondván: Bizony Istennek fia vala
ez (Máté 27, 51—54.).*

Kiért történt mindez?

Egy emberért, ki meghalt. Ha az Ő személyének oly
nagy hatása volt életében, ha megrettentek tőle ellenségei

s a tengernek hullámai elcsendesedtek: az érthető. De midőn már lehajtotta fejét s kibocsátotta lelkét s mégis így megváltozik a természet folyása: ez méltán gondolkodóba ejti azt, ki e csudás történetet olvassa vagy hallja. Méltán, mert az ő hatalma nem szünt meg, hanem most vette igazán kezdetét. Óh főpapok, farizeusok, irástudók mennyire elszámítottátok magatokat! Azt hittétek, elnémítjátok Őt a Golgotán, a keresztfán. Pedig ezután nyilvánult igazán az Ő hatalma e világban. Megsemmisítette a ti szűkkeblü felfogástokat, előtte halomra dőltek a pogány templomok s istenek szobrai. A pogány bölcsesség lámpája kialudt, ereje megszünt, Ő pedig uralkodik tovább az idők végéig. Hitte volna-e a főpap, a farizeus akkor a jóslatot, hogy akit most megfeszítettek, annak igéje évezerek mulva is hirdeti a megváltás nagy munkáját; hirdeti évezerek mulva is, mikor a jerusalemi templomból nem léssen egy kő a másikon, azt az egyszerű evangéliomot, mely a zsidónak botránkozás, a pogánynak bolondság?!

Ha a földi hatalmasság sirba tér: uralmának vége, ha az előtt a fél világ uralta is s remegett előtte. Jézusunk hatalma, kinek országa nem e világból való, nem szünt meg a kereszten, sőt ettől fogva kezd teljes erejéből működni. Ezért a félelem azoknál, kik látták az Ő halálát. Ezért kellett a templom kárpitjának ketté hasadnia, mutatván, hogy a régi szövetségnek vége, szabad most már az Istenhez való menetel, szabaddá tette azt az isteni főpapnak áldozati halála.

Miért rendült meg a föld? Uj kor születésének vajudása volt ez, uj világkorszak kezdete. Miért a félelem ama pogány századosnál? Nemcsak a sziklákat repesztette meg az Ő halála, hanem az emberi szíveket is; összetörte bennök a hitetlenséget, kevélységet, büszkeséget. S ha azt a kérdést intézném hozzátok, K. T! mi hatott meg benneteket Jézus történetének olvasásánál leginkább, mi semmisítette meg az önérdemre való számítást, mi vezetett benneteket a bűnnek ismeretére, majdnem mindnyájan ezt felelnétek: Egy pillantás a Krisztus szenvedésére és halálára, egy pillantás a lehanyatló fejre. Igen, te tetted ezt *óh fő, teljes sebekkel, teljes fájdalokkal!*

S ha volna köztünk egy is, ki a pogány százados kíséretéhez tartoznék, ki látványosságot szemlélni jött Jézus keresztjéhez: menjen tovább a pogány századossal, de nem úgy, mint jött, hanem megtérve, bűneinek egész nagyságát átérezve s halát mondva annak, ki érettünk meghalt. Hála, dicsőség legyen neki, mert az Ő hatalma most vette kezdetét!

*

S végül hirdeti nekünk az utolsó szó: *Elvégeztetett — a megváltás teljességét.*

Szerette övét utolsó lehelletéig. S ha magános óráiban elfordult is a világtól s fölemelkedett buzgó imában mennyei Atyjához: szíve minden gondolata övéin s az emberiségen nyugodott. Szeretettel, szelidséggel fordult a lelki szegényekhez, minden kérőhöz volt biztató szava, könyörületos pillantása.

Igen, még a keresztfán is, midőn lelke a halál hatalmasaival küzdött, résztvevő szeretettel nézett környezetére. Anyjára, ki könnyes szemmel fogadja a távozonak utolsó áldását, a tanítványra, *kit szeret vala*, még a gonosztevőre is, kinek kinjait az isteni kegyelem ígéréssel enyhíti. Ott függ a keresztfán, mellette a halál, de szívének utolsó dobbanása is az emberiségé.

És az utolsó pillanatban, midőn már közel a halál, mely e világon más ember fiánál minden összeköttetést megszakít; midőn szemeit fölvetve, a mennyei Atyának ajánlja lelkét, ime lehanyatlik a fő s ezt mondja néked: Tied vagyok most is, tied utolsó pillantásom, tied csudálatos szerelmem, tied életem és halálom gyümölcse, a megváltás teljessége.

Emeld föl lelkedet hozzá, kinek halálra lecsukódó szemei is látják a te gyarlóságodat. A hívő kebel, mely ma a golgotai kereszt alatt állva, ezzel a kérdéssel fordul az Üdvözítőhöz: Nekem is Megváltóm vagy-é? Meg vannak-é az én bűneim is bocsátva? Üdvözülhetek-é? — hallja a keresztről amaz örvendetes feleletet, amit Jézusnak utolsó szava hirdet: Bizzál hívő, meg vagy váltva, a megváltás nagy munkája elvégeztetett.

Elvégeztetett; a megváltás munkája be van fejezve. Isten újra szerető Atyánkká lett, rajtunk áll most már, hogy a kegyelemben részesüljünk. Ki megértette, mit mond az Ur utolsó szava: *Elvégeztetett* s gyászt öltött a megváltás nagy ünnepén bűnei, emberi gyarlósága miatt: közelebb jutott az isteni kegyelemhez, közelebb ahoz a célhoz, hogy ha megharcolja a nemes harczot, nyugodtan, a kegyelem bizonyos reményében hajthatja fejét ő is örök álmra, mondván: Elvégeztetett.

Amen.

Gerok után

KOVÁCS ZSIGMOND.

RÉGI ÉS MÉGIS MINDIG UJ IGAZSÁG.

— Husvéti. —

1. Kor. 15, 55. 57. *Hol vagyon halál, a te diadalmad? Hol van koporsó, a te fulánkod? Az Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalmat a mi Urunk Jézus Krisztus által.*

Virágvasárnapra Nagypéntek, Nagypéntekre Husvét következik a keresztyén ünnepek sorában. Nagy és üdvös tanulságokat hirdet nekünk a mi Istenünk szent igéje, az evangéliom, ez ünnepeken. Az egyik azzal biztat meg, hogy vannak és lesznek — mint valának minden időben — e földi életnek örömvirágai, melyek, mint Jézus útján egykor a pálmaágak, küzdelmeink jutalmaképpen várnak reánk. A másikon arra figyelmeztet, hogy e virágok illatárja, világi jóllét, elismerés, hírnév, dicsőség el ne kábítsa soha lelkünket; mert minden mulandó, ami földi. Hiszen Jézus virágos útja is a Golgota kinos keresztyéhez vezetett. A harmadik nagy ünnep ez a mai, tul emeli a hívő lelket e földi lét szűk határain, arra tanítván, hogy itt e földön csak ideiglenes ugyan ránk nézve legfőbb javunk, maga az élet is; de a halál után feltámadás és örök élet következik, melynek örömei nem mulnak el.

Előttünk van ugyan és olvashatjuk, hirdettetik ugyan és hallhatjuk egyébkor is, amit a szentirók Jézus feltámadásáról emlékezetben hagytak s amit Jézus az ő hiveinek a feltámadás és örök élet felől ígért: de ugy tetszik, mintha e napon, a husvéti öröm-ének hangja, a hívő sereg sokasága, a megterített szent asztal s az ehez való járulásra buzdító imádság szokatlanul hatalmasabb erővel adná ajkainkra e szavakat: *Hol vagyon halál, a te diadalmad?*

Hol van koporsó, a té fulánkod? Az Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalmat a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Régi, de mégis folyvást új igazsága hitünknek ez, hogy *feltámadunk*. Lássuk röviden, *mennyiben régi s mennyiben új?*

És hogyha zengjük, énekeljük újra,
 Hogy egykoron feltámadott az Ur:
 Talán megrezzen a szív égi hurja
 S hitünk, reményünk fénye lángra gyul.
 A számító, a kapzsi, csalfa elme
 Kétkedése többé nem gyötör;
 S az lesz lelünknek drága győzedelme,
 Ha új életre buzdulunk ma föl.

1.

A husvétii igazság, hogy t. i. feltámadunk, szoros és benső összefüggésben van Krisztus dicső feltámadásával, mert Krisztus Urunk éppen feltámadása által hozta vilá-gosságra ezt az igazságot, elannyira, hogy Pál apostol nyíltan kimondja, miszerint *ha a Krisztus fel nem táma-dott: hiába való a mi predikálásunk, hiába való a ti hitetek is*. És ezt azóta a keresztyén templomokban folyvást szakadatlanul hirdetik.

Ha tehát a mi feltámadásunk igazságát csak az első keresztyén husvétitől számítjuk is: akkor is régi igazságnak tekinthetjük. Az emberiség életében az a tizenkilencz szá-zad, mely azóta eltelt, elég jelentékeny időköz. Ennyi idő alatt sokat változik és fejlődik az emberi gondolkozás iránya; sok nézet és vélemény ereje alszik ki, mint a le-égett fáklya világa. Innen van, hogy sok olyan eszme, mely századokkal ezelőtt még mozgásban tartotta és hevi-tette a lelkeket, ma már — mint a tüzhányó hegy kiham-vadt lávája — semmi melegítő vagy buzdító hatással sincs az emberiségre. De ime, a husvétii igazság, hogy feltáma-dunk, a századok hosszú folyamának zajgó hullámai köze-pett ép erőben áll és ragyog ma is, mint egy kősziklán épült világító torony rezgő fénye, irányt mutatva a habok felett széltől, vihartól hányatott hajósnak. Ide s tova két-

ezer éve lesz, hogy hangzik az emberek ajkán a régi igazság, melyet egy újabbkori költő így fejezett ki:

Ha reményid árboczáat
Sors viharja széttöré:
Nézz a csillagok közé,
Ők lesznek vezéridei,
Ha szívedben él a hit.

De a husvétii igazság lényegében, nevezetesen, hogy van *élet és öntudat* a halál után is, a Krisztus feltámadásánál jóval régibb időkre visszavihető. Izrael népe különösen a babyloniai fogság után nyilván kifejezte hitét a felől, hogy az ember nem marad örökre a halálban. A görög bölcssek jelesebbjei, pl. *Plátó*, *Pythágorás* hitték s hirdették a lélekvándorlást, vagyis a léleknek egy testből másba költözködését s ezáltal elérendő tökéletesülését. *Szokrates* végóráiban is a lélek halhatatlanságáról beszélt tanítványainak.

A többi régi népeknek is megvolt ilyen vagy amolyan alakban a halál után való életről bizonyos sejtelemszerű hitök. *Magyar őseinkről* is tudjuk, hogy ázsiai őshazájokból magukkal hozták ezt a hitet s az ősz táltosok és rhabonbánok éppen ezzel lelkesítették hős tettekre a szittya magyar daliákat, hogy a legyőzött ellenség a győző hősnek a más világon szolgája lesz.

Mindezekből vajjon mi tűnik ki? Nemde nem az-e, hogy az emberiség, mióta csak gondolkozni képes, a végleges megsemmisülés gondolatával megbarátkozni soha sem birt? Készebb volt inkább a képzeletnek bármily képtelen változatát elfogadni, mint lemondani arról a reménységről, hogy az ő élete a siron tul is tart. Valóban helyesen mondotta a római nagyhirű szónok, Cicero, hogy *a lelket már maga a természet hallgatagon halhatatlannak nyilvánítja*; mert az az igazság, hogy a halál után, bár így, vagy amúgy, de fenmaradunk, lelkünkben forrott ki és olyan *régi*, mint maga az emberi gondolkodás.

2.

De nemcsak régi, hanem egyszersmind folyvást *új* is ez az igazság. Ebben rejlik amaz ereje, hogy az emberi szívre mindig olyan megelevenítő hatást gyakorol, mint a föld hideg kebelére a tavaszi nap meleg sugára.

Vannak sok tisztos régi dolgok, nézetek, rendszerek, tantételek, melyek ott állanak a régiségtárgyak gyűjteményeiben, vagy a történelem lapjain, de többé élettel nem bírnak; elavultak, leélték magukat s nincsen többé kelendőségök, mint a forgalomból kiment régi pénzdaráboknak. Ámde a husvétii igazság nem ilyen; hanem olyan élő és örökifju igazság, mely az emberiség tudatában, mint a patakban a friss forrás vize, folyvást megújul, megifjodik és éltet és üdít, elevenít. Nem úgy hirdetjük ezt az iskolákban, a templomokban, a családi csendes hajlékokban, a zárt koporsóknál s a megásott sirok szélén, mint ami csak a régiek lelkét foglalkoztatta, hanem úgy, mint ami most is elváhatatlan az emberi tudattól s mint ami ma is legszentebb tárgyát képezi hitünknek és reménységünknek.

Innen van az, hogy a feltámadás boldog hitét, noha a kételkedő Tamástól kezdve folyvást akadtak ostromlói, nem bírta még csak meg sem ingatni a hitetlenség a jobb érzelmű nemes keblekben. Olyan ez a folyvást eleven új igazság, mint a szabadban tenyésző pálmafa, melyet a légjárása mindenfelől ér, de éppen ettől nyeri izletes, üdítő gyümölcsét s minél több vihar ostromolja, annál inkább megizmosodik s annál mélyebben ereszti le gyökereit a föld talajába.

Ne ütközzetek meg azért, testvéreim, ha olykor-olykor talán halljátok vagy olvassátok, hogy valaki Jézus feltámadását kétségbe vonja, vagy a mi feltámadásunk hitét tagadja. Ilyenek mindig voltak s talán lesznek is; de jegyezzük meg jól, hogy azok az emberiségnek nem a java részéből valók voltak s a keresztyénség alkotmányának épületéből csak egy követ sem bírtak kimozdítani ádáz ostromokkal. Sőt éppen abban ismerjétek fel a husvétii igazság isteni eredetének egyik legfőbb bizonyosságát, hogy az, ámbár folyvást ostomoltatik: mégis mindig ujult erővel lép ki a küzdelemből. Igen, mert a husvétii igazság annyira természetébe van oltva az embernek, hogy sokszor még tagadói is akaratlanul egyenesen annak hódolnak.

Hiszen a művész, a festő, a szobrász, ki meglehet kicsinylőleg szól a vallásról, csak egy koporsót vagy sirt sem tud meghatólag úgy ábrázolni, hogy a feltámadás jel-

vényét valahogy oda ne illeszsze. A költő, ki talán olykor szóval ki is fejezi kétségeit, ihletettsége pillanatában nem tud úgy írni, hogy gondolatait az örökkévalóság eszméivel így vagy amúgy össze ne fűzze.

Ki vagy mi kényszeríti őket erre? Senki és semmi más, hanem csak az emberi léleknek természete, mely midőn a maga gondolatait írás által századokra, sőt ujabban az elröppenő hangokat is gépezet segítségével hosszú időre fentartani kívánja, nem mondhat le arról a reményről, hogy neki élnie kell a halál után; nem, mert a feltámadás hitének elemeit magában hordozza és érzi öntudatlanul is, hogy ezzel a hittel áll vagy esik emberi méltóságunk és erkölcsi létünk oszlopa.

*

Ime, e *régi* és mégis mindig *új* igazság hangzik fel ma a szent leczkében, testvéreim! Próbáljuk meg, jobban esik-e azoknak szavaiban hinnünk, akik a feltámadást tagadják s nem fölemelőbb, bátorítóbb és nemesítőbb-e az a tudat, hogy lesz feltámadás és örök élet? Én úgy érzem, hogy ez az egyedül fölemelő. Lesz élet, melyben jó tetteink, erényeink, reményeink nyíló virágai nem fognak soha elhervadni. Lesz élet, melyben szeretteinktől nem fogunk soha elszakadni. Lesz élet, melyben az igazság nem lesz kénytelen a gonoszság előtt meghódolni. Lesz élet, melynek boldogságát csalódások, keserőségek, gondok és a balsors változásai nem zavarják.

Ugy élek azért, hogy a siron tul amaz örök életre méltó legyek. Mondjátok, óh mondjátok el magatokban ti is ugyanezt a fogadást, testvéreim! Ime, az újra ébredő természet is a feltámadást példázza. Ime a sirokon is zöldül a fű. Ne vágyakozzunk hát éppen mi, a feltámadt Jézus hívei, teljes megsemmisülésünkről szóló hitegető beszédek után, hanem mondjuk ezt nagy bizvást, bátran az apostollal: *Hol vagyon halál, a te diadalmad? Hol van koporsó, a te fulánkod? Az Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalmat a mi Urunk Jézus Krisztus által.*

Amen.

GERGELY KÁROLY.

A JÉZUS SIRJÁRÓL ELGÖRDITETT KŐ.

— Husvéti. —

Máté 28, 2. . . . az *Ur angyala* . . . elvevé
a követ a koporsó ajtajáról
és felül azon ül vala.

Mikor virradna a hét első napjának reggelére, elméne Mária Magdaléna meg a másik Mária, hogy meglátnák a koporsót. A kelő nap hajnal-sugárinál, ott mennek a temető-kert ösvényén; ajkukon némaság, szemökben könny, szívökben bánat. Forrón szeretett Mesterök sirjához sietnek, hogy ott a drága halott felett kipanaszolják keservöket, kiontsák bánatukat és a szeretet áldozatával áldozzanak a meghalt emlékezetének.

A tavasz virágai integetnek feléjük, szólnak nekik vigasztalva: Tekintsetek reánk; lássátok meg bennünk az élet diadalát. A szellő suttogásában a proféták beszéde zeng, mint fájdalmat csöndesítő magasztos ének: Ne sirjatok ti szent asszonyok, megöletik a Messiás, de néki semmit sem árt; nem hagyja az Ur az ő szentjét a koporsóban!

Hajh, de hiába integetnek a virágok, hiába suttog a szellő; a bánatos asszonyok nem gondolnak a tavaszszal, a profécióakkal; nem gondolnak feltámadásra, csak ő nagy halottjukra, csak a kihült kedves porokra; a megfeszített s az oda temetett Jézust keresik sirjában.

Ekkor . . . lelkök előtt nagy hirtelenséggel lőn egy csodás látomás: félre gördítve a szent sirt elfedő nagy kő, felül azon egy angyal ül, kinek *tekintete mint a villám, ruhája fehér hó*, ajkán boldogító híradás csendül: *Nincs itt az Ur, feltámadott!*

Ünneplő K. Gy! Jézus sirjának ama követ szétrombolta az idő; hozzá el nem zarándokolhatunk, hogy részesei

lennénk annak a szent látomásnak; hogy rajta meglátnók az ég fényes angyalát. De lelkünk előtt megujul ma az első husvét reggelének csodás története; látjuk Jézus sirjának elgördített zárókövét; rajta a feltámadást hirdető angyalt. A kő széjjel porladhatott, de jelentősége egyre nő s el nem mulik, míg a világ világ leszen; míg egyetlen keresztyén élni fog, ki husvétot ünnepel.

Legyen hát husvétői elmélkedésünk tárgya a Jézus sirjáról elgördített kő jelentősége.

*

Jákob történetéből tudjuk, K. A! hogy mikor bujdosása közben egy kőre lehajtá fejét, álmában megnyilni látta az eget; úgy tetszett néki, mintha angyalok jártak-keltek volna alá és föl, égből a földre, földről az égbe; és a követ, amelyen feje megpihent, emlékkőnek avatta fel s a helyet Béthélnak, Isten házának nevezte el, mondván: *Bizony e hely nem egyéb, mint Istennek háza, a mennyeknek kapuja* (1. Móz. 28, 17.).

Azt is olvassuk a szent Írásból, hogy midőn egyszer Izrael a filiszteusok nagy erejét Isten segedelmével legyőzte volt: vőn Sámuel egy követ, helyezé azt a győzelem helyére, mint emlékkövet, nevezé azt Eben-ezernek, t. i. segedelem kövének és szólott: *Mindeddig megsegített minket az Ur!* (1. Sám. 7, 12.)

A Jézus sirjáról elgördített kő is az Ur segedelmének emlékköve, atyámfiai!

Ám e kő jelentősége nagyobb, mint a bétheli vagy ebenezéri kövéké. Béthélben is megnyilik ugyan az ég, alászáll ugyan az angyal, de *itt* az Ur nem egy alvót erősít meg, nem fáradtat üdit föl, hogy vidáman és vigasztalódva ébredjen éjjeli nyugodalmából; itt halottat támaszt föl halottaiból, fölkelte a sir éjjeléből s kihozza, mint győzedelmes királyt, mint az élet fejedelmét. Jézus sirjának köve is győzedelmes harcznak emlékköve, melyet Istennek népe Isten segedelmével nyert; ámde az ellenség, amely itt porba veretett, hatalmasabb, mint az ebenezéri ellenség, mint a filiszteusoknak minden serege. Az emberiség régi ellensége, a halál az; s ezért nagyobb e kő jelentősége,

mint azé ott Ebenezerben. A Jézus sirjáról elgördített kő emlékköve Isten megsegítő erejének, aki gondot visel gyermekeire, mint egykor Jákobra, aki elpusztítja legnagyobb ellenségünket, a halált is, mint a filiszteusokat Sámuel korában.

*

De nem csak Isten gondviselő, segítő erejét hirdeti Jézus sirjának köve: ez koronázza be Jézus földi munkásságát, ez munkálkodásának záróköve.

Ha a Krisztus fel nem támadott — így szól Pál apostol (1. Kor. 15, 12.) — hiábavaló a mi predikálásunk, hiábavaló a ti hitetek is, még a ti bűneitekben vagytok. Miért, ugyan miért maradnánk Krisztus feltámadása nélkül a mi bűneinkben? Hát nem ontotta-e véréét a kereszten? Nem azt kiáltotta-é a Golgotán: *Elvégeztetett?* Igaz, ez úgy van! Hajh, de mi kezeskedik nekünk a felől, hogy legyőzte a bűnt és a halált? Nem más, mint halottaiból való feltámadása; ez az isteni *Amen* a keresztről elhangzó krisztusi szóra: *Elvégeztetett*.

Mint egykoron Mózes elvonult a Sinai hegy dörgő, villámló fellegei mögé s azokból előlépve adja hírül a várakozó népnek, hogy a szövetség megkötetett; mint a főpap a szentek-szentébe ment be s az őt elrejtő függönyök mögül áldásra emelt kezekkel jött ki a csendben várakozó néphez, hirdetvén, hogy megbékélt az Ur az ő népével: úgy lép elő a sir zordon köve megöl az ujszövetség közbenjárója; szent alakját a feltámadás dicsfénye folyja körül; kezében az ujszövetség könyve, melyben aranybetűkkel van írva: *A régiek elmultak, mindenek megújultak!* Ezzel lesz tökéletessé Krisztus munkája, hogy nem hagy minket bűneinkben; nem engedi, hogy felettünk örök hatalma legyen a bűn zsoldjának, a halálnak; arczán ezért ragyog béke, üdv, áldás, örök élet, *mert meggyőzte a halált s örök váltságot talált*.

*

A szent sir kövén ülő angyal azt hirdeté: *Nincs itt az Ur, feltámadott!* Ezzel az örömhírrrel terjedt Krisztus

anyaszentegyháza a föld kerekén; így lett a Krisztus sírjáról elgördített kő a Krisztus egyházának szegeletköve.

Az első keresztyén császár, Konstantin, Jézus eltemetésének helyén templomot építtetett; ezt nevezték a szent sir templomának.

A keresztyénség, Istennek ez a dicsőséges anyaszentegyháza sem egyéb, mint a szent sir temploma. A feltámadott Krisztus sírja fölé épült. Erről az alapkőről profétál Ésaías (28, 16.): *Sionban egy követ tettem le — drága szegeletkövet* — ez a szegeletkő Krisztus, a feltámadott. Ezen a szegeletkövön álltak az apostolok. Mi tette Pétert és Jánost bátorrá, Istvánt és Jakabot erőssé, hogy nyugodtan menjenek a vértanuság elé? Mi vigasztalta Pált fáradtságos munkájában, a nyomoruságok és veszedelmek között; mindenek fölött mi tette őt üldözőből apostollá? A feltámadott Krisztusba vetett hit. Krisztus, a megfeszített — feltámadott! Ezt a hitet mint hatalmas, óriás kősziklát dobták az apostolok a világba. A föld megrendült tőle. Régi templomok megrepedeztek. A zajgó világ mint tajtékzó, haragos tenger vette körül ostromló hullámaival. Hiába! Átkozhatták a zsidók, gúnyolhatták a pogányok! A feltámadás hite áll mint mozdíthatatlan kőszikla, amelyen zsidóság, pogányság tehetetlen hullámokként törnek össze s elfolynak mellette jobb és balfelől. A szikla áll s fölötte Krisztus anyaszentegyháza. *Örvendjünk keresztyének! E husvét innepében illik szánkba vig ének.*

*

Most énekelünk e földön, de egykor énekelünk az égben, mert az a Krisztus sírjáról elgördített kő a mi örök életünknek is lépcső-köve; ezen keresztül lépünk földről az égbe.

Az első husvét reggelén a szomorkodó asszonyok előtt megjelent angyal ma is a sirok felett ül; fölfelé mutat; mennyei reményeket, üdvözítő ígéreteket kelt föl lelkünkben. Mennyei remények, üdvözítő ígéretek nyugosznak Jézus feltámadásán, amelyek nélkül szomorú volna az élet, iszonyatos a halál.

Szomorú volna az élet. Birna ugyan az ember az örök élet nélkül is sokat a világban: a lelkiismeret békéjét, a

szentek egyességének örömeit, az áhítat boldogító erejét. Ezek oly kincsek, amelyek a föld aranyánál többet érnek. De ha ezeket meghagyod is a keresztyén embernek s a tulvilágot tőle elrabolod, az eget megtagadod: a legfenségesebbet raboltad el tőle. Ha hite nem lenne egykor látássá, reménye valósággá, a muló időt nem cserélné fel örökkévalósággal: akkor a keresztyén ember élete a legszomorubb élet volna e földön; hiszen akkor ő nem volna más, mint egy reménykedő balga, álmodó bolond, akinél még a száraz ágon éneklő madár is boldogabb, mert annak legalább egyébre nincs gondja; boldogabb a barom, melyet legelőre hajtának, mert gyomra szükségén kívül másról mit se tud.

A feltámadás hite nélkül iszonyatos volna a halál. Ha a Krisztus fel nem támadott: azok is elvesztek, akik a Krisztusban aludtak el! Mily rettenetes csak gondolatnak is: örökre elveszni, kitöröltetni az élők könyvéből, kigyomlálatni Isten szép világából s néhány évtized mulva nem lenni más, mint por, mely a földdel elvegyül. Elveszni azoknak, akik a Krisztusban aludtak el, akiknek Krisztus volt vezérlő csillaguk, vigasztalásuk, utolsó gondolatuk, sóhajuk, mosolyuk és végső reményök a halál tusájában. Elveszni azoknak — értsetek meg ti édesanyák — elveszni a gyermekeknek, akiknek szemeit ti zártátok le utolsó álmra, reménykedve, hogy fölnyilnak azok Istennél, mennyben. Elveszni azoknak — halljátok ti gyermekek — elveszni a szülőknek, akiket azzal az imádsággal bocsátottatok el az örökkévalóságba: Uram, engedd, hogy ott örömmel arassanak! Mily rettenetes gondolat: elveszni azoknak, akik itt szerettek, akiket az Úrban nyugodni láttunk, akikben — mint nap a harmatcseppben — Isten lelke tükröződött vissza; elveszni, mint harmatcsepp elpárolog a nap forró hevében! Mily rettenetes csak gondolatnak is! Ilyet egészséges emberi lélek el nem gondolhat, ilyen keresztyén ember szíve bé nem fogadhat. De — Istennek hála — nem is kell ilyen szívünkbe fogadnunk. Krisztus feltámadott s azoknak, kik elavulának, lőn első zsengejük. A Krisztus sirjáról elgördített ama kő legédesebb reménységünk fundamentoma: lépcsőköve örök életünknek, mennybe jutásunknak s a sirok fölött állva, nemcsak az angyal hirdeti a

a halál
vagy felel
a megsemm
szűli gondolat
mely a felel
mely a nem

feltámadást, mi is hirdetjük, szívünk legbensőbb rejtekéből
harsogva tör elő a husvéti ének:

Nincs már szívem félelmére
Nézni sírom fenekére,
Mert látom Jézus példájából,
Mi lehet a holtak porából.
Szünjetek meg kétségeim,
Változzatok félelmeim
Reménységgé s örömökké
Mert nem alszom el örökké.

Amen.

Gerok után

CSERNÁK BÉLA.

VAN-E BÉKESSÉG ?

— Husvét után. —

Ján. 20, 19—23.

K. H! A leáldozó napnak visszasugárzó fénye sokáig bearanyozza a tájat, jó ideig világosságot ad az embereknek még akkor is, mikor a nap maga már eltűnt a földnek ilyenkor élesen kiemelkedő körvonalai mögött.

A husvétnak kegyeletes szép ünnepe is, melyet két évezrednek hite és költészete annyi magasztos vonással ruházott föl s amelyet az elmúlt héten mi is megujult hittel és lelkes buzgalommal ültünk meg, ez a nagyjelentőségű ünnepkör szintén hasonlatos a naphoz nemcsak fényben és dicsőségben, hanem azért is, mert ragyogásával, melegével, világosságával még akkor is eláraszt minket, mikor a nagy nap maga már tulajdonképpen eltűnt, miként eltűnik az életnek minden pillanata, miképp *elmulik a világ és ennek minden gyönyörűsége.*

Én hiszem, fölteszem rólatok, hogy ti még mindig az ünnepek hatása alatt álltok.

Régente a husvét nyolcz napig tartott s ezt a vásárnapot, mint befejező ünnepet kis husvétnak nevezték.

Az ős egyházban a feltámadás emléknapján megkeresztelteknek egész a husvét után következő urnapig fehér ruhában kellett járniok s azért mondják a mai napot *Dominica in albis*nak, vagyis fehér vasárnapnak.

Lázás munkával versengő korunkban a külső ünneplés nem tart ugyan oly hosszasan, de a keresztyénség husvét-i öröme, világra szóló győzelme mély nyomokat hagy ma is a lélekben.

Mi is szívünkben, legalább e szent helyen, bizonyára még mindig a feltámadott Jézussal foglalkozunk, miként

egykor a tanítványok, kikhez az Üdvözítő, noha zárt ajtókra talált, mégis beköszöntött.

Az egyházilag rendelt s általam imént felolvasott igék a husvét utóhangulatát jelzik.

Mi az ünneplés áldásos következménye? A béke. Ki hozta azt? A feltámadott Jézus, aki így szól hozzátok: *Békesség nektek!* s ismét mondja: *Békesség nektek!*

Izrael fiainál e két szó a köszöntésnek egyik módja volt, eredeti nyelven héberül így hangzott: *Salóm alekhem*. Tudnunk kell, hogy a *salóm* szó magában foglalja a béke mellett a tökély, üdv, egészség, épség fogalmát, mint a melyek nyomon kísérik édes testvérüket: a békét.

Köszöntésnek is mély értelmű, szép gondolat volt ez; de bizony sokszor megfelelő tartalom nélkül hangzott el az izraeliták ajkain. Az Üdvözítő azonban nem használja pusztá üdvözlési formául; láthatjuk abból is, hogy ismételve hangsúlyozza előttünk; valamint Jézusnak, ugyancsak János evangéliomában (14, 27.) olvasható idevonatkozó szavaiból: *Békességet hagyok nektek, amaz én békességemet, nem úgy adom, mint a világ adja.*

A feltámadott Jézus tehát legelső megjelenésével békét hoz a tanítványoknak.

K. H! Mi is Krisztus nevére kereszteltettünk meg, mi is tanítványai vagyunk *a halál meggyőzőjének*, nekünk is hozta tehát a békét, amaz ő békességét. De vajjon *a békesség, mit a feltámadott Jézus tanítványainak hozott, velünk van-e?*

Nagy kérdés ez, melylyel méltó ez órában foglalkoznunk.

Van-e békesség?

1. A derült világnézetü igenli.
2. A sötét felfogású tagadja.
3. A hívő keresztyén reméli.

*mildban
yelenben
gyűzőben*

1.

Hallgassuk meg tehát először azokat, kiknek a fergeg, az orkán is csak langy szellő, kik a már-már fülünkbe dörgő és vakító villámokat lövelő vészben sem látnak egyebet, mint szelid, rózsaszínű báránycsordákat, hallgassuk

meg a közszólásmód szerint u. n. optimistákat, *a derült világnézetűeket*, mit mondanak a békéről?

Béke, béke! Ez a mivelődés szent jelszava, erre vágnak az emberiség jobbjai, ezt hangoztatják az ifjuság nevelői, a nép igazi vezetői, ennek megőrzésére szövetkeznek nagy és hatalmas államok; mert a béke, ha a szívben van, az egyén boldogsága; ha hajlékban üt tanyát, a családnak őrző angyala s ha a közéletben virul, a haladásnak éltető levegője. Pál apostol egyenesen azt mondja (Róm. 14, 17.), hogy Isten országának egyik főcélja.

A kedvezően gondolkozók állítják, hogy a béke meg is van.

*

Kibontogatta már tarka szárnyait a várva-várt kedves kikelet. Ha elhagytuk a napokban az emberi rideg építmények tömkelegét, kimentünk az Isten-adta mezőre, láthattuk hegyen-völgyön s a végtelen rónán, mint hasogatja az eke a föld barázdáit; megpendül a kapa, ásó s a béke áldott munkája folyik, mert a földmives kérges tenyere nem a véres kardot, de az eke szarvát szorongatja. A reggeli harangszó békés munkára hívja a népet, az esti édes pihenésre, a béke lágy párnáira.

És az iparos, a kereskedő, a különféle foglalkozásu egyének, birtokosok, napszámosok szabadon teljesíthetik hivatásukat, nincs ez alól kivéve senki sem.

Vasárnap van. Benyitok egy templomba, a hivek ájtatos zsolozsmája hangzik ott, a gyarló ember a hitnek szárnyain emelkedik az ég felé, közeledik Istenhez, hogy hozzá hasonló legyen. Mily sokan lépték át ugyebár ennek a szent hajléknak küszöbét is az elmúlt napokban, az ünnepek alatt. Ez csak a béke jegyében történhetik. Ime zavartalanul gyakorolhatja mindenki vallását, nyiváníthatja meggyőződését. *Dicsérjük az Urat, mert jó, mert mindörökké vagyon az ő irgalmassága!*

Benyitok egy iskolába. Az apró emberkék, a jövő nemzedék, mint zsongó méhraj gyűjtik ott a tudomány színmézét; elégülten látom a szorgalmas csemeték előhaladásában a béke igazi áldását. *Ez a nép nem fog elveszni, mert ez a nép nem tudomány nélkül való.*

Érvényesülhet minden tényezője a békének, nem bántja, nem akadályozza senki.

Az emberek udvariasak, finomak, a szeretet bajnokai lelkesülnek a közintézményekért, melyek emberies célokat szolgálnak. Utcákon, tereken, a közélet találkozó helyein ezren és ezren megférnek egymás mellett, nem tör a XX. század gyermeke felebarátja életére, mint az ököljog korában, mikor nem egyszer egyéb vágyuk sem volt az embereknek, mint hogy ne gyilkolják meg őket.

Mennyire megváltoztak az idők. A kinzó kamrák, csonttörő kerekék, gályák evezői, spanyol csizmák, tüzön használt rostélyok régiségtárba kerültek. Isten nagyobb dicsőségére, a vallás keresztes zászlója alatt nem marja vadállatként egymást az ember. A béke napja fejünk fölött ragyog.

A hit szülötte mindez (Róm. 5. 1.), mert a keresztyén vallás tanítja, hogy *boldogok a békességre igyekezők*. Nyilván a ker. országok krisztusi mivelődésének tulajdonítható a világ képének ezen megváltozása. Hiszen az Ur Jézus azért született, hogy *legyen dicsőség a magasságos mennyeekben Istennek és e földön békesség* (Luk. 2, 14.); azért halt meg, hogy a mennyei Atyát a bűnös emberiséggel kiengesztelje, *ajándéku adta önmagát miérettünk és áldozatul Istennek* (Ef. 5, 2.) s azért támadott fel, hogy első szava is tanítványaihoz a *békesség* legyen.

Igy beszélnek ők, a derült világnézetűek. Jézus békét hozott és mi megőriztük azt. Van békesség. Van a szívben, az emberekben, a társadalomban és mindenütt, *mert békességre hívott minket az Isten* (1. Kor. 7, 15.).

2.

Egészen másképpen beszélnek a *sötét felfogásuak*, köznapi néven pesszimisták: Nincs béke, nincs soha és sehol, mert amit ti annak láttok, hazug béke az és nem igazi.

A szántó-vető ember kimegy földjére, az igaz; de sirva szántja azt, mintha csak neki szólna Jakab (4, 9): *Keseregjetek, gyászoljatok és sirjatok, a ti nevetségtek siralomra forduljon és örömetek keserűségre*. Kezeit az eke szarván tartja, igaz; de agyában komor gondolatok űzik

egymást, idegen tanok férkőztek lelkébe. Óh, mily kétségbe-
ejtő, érthetetlen ellentét; éppen az, aki egyrészt közvet-
lenül a hazának földjéből él, azzal ugyszólván össze van
forrva és akinek munkája eredménye másrészt majdnem
teljesen Isten akaratától függ, az kiáltja behunytt szemmel,
jobb ügghöz méltó meggyőződéssel: Nincs Isten, nincs haza!

Hasztalan hangoztatjuk előtte:

Szegénynek drága kincs a hit,
Tünni és remélni megtanít;
Néki, míg a sír rá nem lehell,
Mindig tünni és remélni kell!

Hiába idézzük rá a költő magasztos szép dalát:

Tekints magad körü: im' a fű, fa, virág,
A levegő, a menny ránk boruló boltja,
Az üde forrás, mely szomjuságunk oltja
A fekete rög, mely kenyerünket adja,
A nép, mely e rögöt munkálja izzadva,
Az erdő, amelyben bölcsőnk fája termett,
A föld, mely ölében apáink pihennek,
Vidám és szomorú emlékeknek raja,
Özöne a vérnek, könnyek áradatja . . .
— Ezt mind-mind egy szó ha egybe foglalhatja:
Ez a te nem ismert világod — a haza!

(Lampérth Géza.)

*Ha angyaloknak nyelveken szólnánk is, az idegen
eszmék tért hódítanak s a béke csak látszat. Hazug társa-
dalom, hazug béke!*

Elmult a husvét ünnepe, ismét elmult, de így ment át
már majdnem 1900-szor a keresztyén világ fölött, békességet
hirdetve. Minő nyomokat hagyott maga után? Jobbak
lettünk-e, lélekben gazdagabbak? Fölvesszük lassanként a
hétköznapi köntöst megint. Hová lesz az ünnepi hangu-
lat? Olvashattok majd néhány nap múlva a vörös májusról
eleget, a gyöngyvirágos és ibolyás kedves nap helyett,
melyre gyermekkorunkból emlékezünk. Pótolja majd a
pacsirta s a fülemile dalát a riadó marseillaise, a léleknek
minden szép után való vágyakozását pedig a keserű tün-
tetés az anyag mellett.

Bizony sokszor úgy tetszik nekünk, hogy hiábavaló a mi predikálásunk. *Az igazságtól az ő füleiket elfordítják, fordulnak pedig hiábavaló beszédeknek hallgatásokra* (2. Tim. 4, 4.).

Mennyire megváltozott minden; a régi jámbor erkölcsöket világpolgári nyegleséggel akarják pótolni, amelynek nem béke kell, hanem zürzavar, az önzés harczának sikeres folytatására.

De vonuljunk el a világ zajától a templomokba, ott bizonyosan feltaláljuk a békét. Minő csalódás! Éppen térítő utakat rendeznek Jézus névszerint való vitézei, a Krisztus követői között, kik más egyházhoz tartoznak. Mintha pogányok közé mennének, a fegyverekben éppen nem válogatósak, a vádakban, átkokban és ítéletekben egy cseppet sem fukarkodnak. A térítvényekkel pedig felidézik az áldatlan kort, melyben apáinknak jogaikért annyi emberöltőn át, oly sok honfi vért kellett ontaniok s bár kivívták, még sem találhatták meg az igazságot. Ime, elfeledték már Jézus egynémely állítólagos követői, amit János mond első levele 2. rész 11. versében: *Aki gyűlöli az ő atyjafiát, az sötétségben vagyon és a sötétségben jár és nem tudja hová megyen, mert a sötétség megvakította az ő szemeit.*

Hazánk egén nehéz felhők tornyosulnak, a békesség munkája megakadt és annyi balszerencse közt, oly sok vizzály után áhítva várjuk a jobb időt, miként az agg Simeon egykor az ő Üdvözítőjét.

Az udvarias formák, az előzékeny modor, nyájasság, csak külső jelenségek; elégedetlen, zugoló, indulatos, sokszor feldult bensőt takarnak. Irigység, gyűlölet, önzés honol az emberi szívekben. S mikor ezek kitornek, miként a vulkán nyomán a láva, pusztulást, tüzet, jajszót hordanak magukkal. Áskálódás, ravasz fondorlatok, rágalom ölik ki a békét az egyesek szívéből, egyszer-egyszer úgy tűnik föl előttünk a világ, mintha itt mindenki hadakoznék mindenki ellen. Mintha Jézus is Máté 10, 34 versét akarná megvalósítani: *Ne gondoljátok, hogy azért jöttem volna, hogy békességet bocsássak e földre: nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert.* Amely szá-

vak pedig egészen más dolgokra vonatkoznak; röviden azzal a latinkorszaki közmondással magyarázhatók meg: Ha békét akarsz, előbb viselj háborút.

A feltámadott Jézus igenis elhozta a békét nekünk, követőinek, de mi gyarlók vagyunk annak befogadására s azért nem valósult az meg köztünk annyi időközön át. Nincs, nincs béke, nem találjuk sehol! Így kiáltanak fel azok, kik mindent sötét színben látnak.

3.

A hívő keresztyén e tulzó irányzatokkal szemben vallásos bensőséggel igyekszik keresni az igazságot, a téves felfogások közül kivezető utat.

Emberek vagyunk. Eszményi czélokért küzdünk, de való világban élünk. Valamint nem fogadjuk el azt, hogy kivétel nélkül mindenki békés, jóindulatu, szeretetteljes: úgy azt sem hihetjük, hogy az egész világ nem egyéb, mint ádáz élet-halál harcot folytató, önző lények marakodó serege.

Sőt a béke sok tekintetben már megvalósult. Az Isten előtt való egyenlőség, az általános testvériség eszméje mind inkább erősödik, a szeretet krisztusi tudománya jobban jobban terjed; de viszont némely irányban még sokat kell fáradsunk, küzdenünk, hogy a békesség valósággá legyen.

Mi keresztyének nem feledjük Jézus tanítását (Máté 5, 9.): *Boldogok a békességre igyekezők, mert azok Isten fiainak mondatnak* és boldogok vagyunk akkor is, ha csak törekedhetünk a békességre. *Nem hogy immár elértük volna a czélt, avagy hogy immár tökéletesek volnánk; hanem igyekszünk, hogy elérhessük, aminek okáért megfogattunk a Jézus Krisztustól* (Filip. 3, 12.).

A hívő keresztyén reméli, hogy eljő ama jobb kor, midőn a feltámadott Jézus köszöntését minden emberek megértik s egyek lesznek a békesség szent jelszava alatt. Hogy azonban ezt elérhessük, azon mindnyájunknak közös erővel *munkálkodnunk kell, mig nappal vagy; eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik többé* (Ján. 9, 4.).

Meg kell győződünk szívünkben és meg kell győzünk másokat is, hogy az egyén békéje csak a feltámadott Jézusban és Jézus által érhető el. Míg a Jézus nélkül való élet bűn, a bűn elégedetlenséget, aggodást, sokszor züllést, erkölcsi halált szül: addig a jézusi hit, az isteni kegyelem erejével békét, örömet teremt még a bűnös ember szívében is.

Be kell látnunk, hogy a családban is Jézus a béke létesítője és fentartója, mert míg Jézussal édes a falat fekete kenyér is, könnyü a baj, szenvedés: addig Jézus nélkül keserűség minden napnak terhe.

Hirdetnünk kell, hogy az egyházban sem lehet Ő nélküle béke. Mennél távolabb áll valamely felekezet ama krisztusi szent szellemtől, melyet Ő mai felolvasott ígének szerint tanítványaira lehelt, annál kevésbé szolgálja a közbékét s mennél inkább krisztusi valamely egyház, annál inkább boldogítja az emberiséget *a békesség evagéliomi készüléttel.*

Hangsúlyoznunk kell, hogy hazánk boldogulását szintén a jézusi tanok megerősödésétől várjuk; mert valamint igaz az, hogy a vallás nevel békés polgárokat az államnak: úgy igaz marad az is, hogy békételenkedő, vallástalan emberekkel közjót szolgálni nem lehet.

A Krisztusnak igazi vitéze küzd, fárad, harcol a békéért, *mint aki nem hiába vágja a levegő eget s úgy fut, mint aki a pályabért el fogja nyerni,* mert a keresztyén hiszi, *hogy egykor a reménységnek Istene betölt mindeneket minden örömmel és békességgel* (Róm. 15, 13.).

Óvakodjatok tehát, K. H! a korunkban nagyon is divatos tuzásoktól, végletektől; ne ítéletek sötéten és ne lássatok rózsásan; *az Istennek békessége pedig, mely felül vagyon minden emberi értelmén, az legyen erősségül a ti szíveteknek és elméteknek, a Krisztus Jézusban.*

Amen.

RÉVÉSZ JÁNOS.

HÁBORU ÉS BÉKE.

— Vasárnapi. —

Máté 10, 34—39.

Különös szavai ezek, K. T! a Krisztusnak: *Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert.* Holott Ő soha semminemű fegyvert a kezébe nem vett, még másnál sem szeretne látni az öldöklő szerszámot; kedves tanítványát Pétert is megdorgálta, mikor elfogatásakor a főpap szolgájának, Malkusnak fülét levágta: *Tedd el a te szablyádat helyére, mert valakik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök!* (Máté 26, 52.) Mire véljük hát Jézusnak eme nyilatkozatát: *Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert?*

Hiszen a betlehemi pásztoroknak megjelent angyalok éppen a békességet hirdették Krisztus születésekor, amikor így szóltak: *Dicsőség a magasságban Istennek, e földön békesség és az emberekhez jóakarát* (Luk. 2, 14.). Ha tehát ez a békesség eljövetele éppen Jézusnak a földön való megjelenéséhez, az ő megváltói személyéhez lett kötve, akkor miként mondhatta mégis Jézus, a békesség fejedelme azt, hogy Ő ennek éppen az ellenkezőjét akarja: *Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert?*

Mindjárt meg fogjuk érteni, K. T! Mert igazságuk van az angyaloknak is, akik Krisztust, mint békességhezót hirdetik és igaz, tökéletesen érthető Krisztus beszéde is, a mikor azt hangsúlyozza, hogy nem békességet, hanem fegyvert bocsátott a földre.

⋆

Krisztus Urunk — ahogy az Írások mondják — akkor született, amikor bétölt az idők teljessége; azaz

abban az időben jött Istentől, mikor legnagyobb volt a kétségbeesés, a békétlenség a zsidók és pogányok között. Földön jártában talált is Jézus sok-sok tépelődő, tusakodó lelket honfitársai között. Honnan volt ezeknek lelkében a tépelődés, a kétségbeesés? Onnan, hogy féltek bűneik miatt az Isten büntetésétől; mert látták, hogy hasztalan áldoztatnak a papokkal vétkeikért akárhány kost és galambot; hasztalan bőjtölnek s igyekeznek betartani ezerféle tisztasági törvényt: jobbakká, igazakká mégsem tudnak lenni, olyanná meg éppen nem, hogy Isten itélőszéke előtt tisztán megállhassanak. Már pedig ott olvasták a mózesi törvényekben mindenütt a rettenetes, fenyegető ítéletet, hogy halállal haljon meg és kivágattassék Izraelből mindaz, ki a legkisebb törvényt is megszegi. Mivel pedig azt a tömérdek törvényt betartani mégsem tudhatták: elfogta lelköket a töprengés, kétségbeesés; nem volt nyugodalmuk, békeségök; féltek az Isten ítéletétől s várva-várták Istentől, a ki őket megbékítse, várták epedve a Messiást.

És megjött végre az Üdvözítő. Elmondta a tépelődőknek, hogy ne féljenek, mert ő éppen az Istentől jött s úgy beszél, ahogy azt az Isten neki megparancsolta; pedig a jó Isten azt mondatja vele, hogy Ő nem bosszuálló Jehova, hanem szerető mennyei édes Atya, aki a bűnein siránkozóknak szívesen megbocsát; ne féljenek hát az emberek, csak bizzanak Isten bűnbocsátó kegyelmében, legyenek nyugodtan, békességben, hagyjanak fel minden ceremóniás áldozattal, ne akarjanak a barmok vére által igazakká lenni, bízzák a bűnbocsátást egyedül a kegyelmes Istenre, nem fog kivágattatni nemzetéből, nem fog halállal lakolni az, aki magát bűnösnek érzi, csak alázkodjék meg Isten előtt, csak imádkozzék az Isten kegyelméért . . .

Igy hozott Krisztus békességet, csöndességet a bűneik miatt kesergő, háborgó embereknek, a békesség után sóvárgóknak; biztosítván nekik az Isten bűnbocsátó kegyelmét, irgalmát. Így bizonyult be aztán az angyalok igazsága is, akik békességet hirdettek Krisztus születésekor.

*

De ha ilyenformán Krisztus békességet hozott erre a

földre a szorongó lelkeknek: akkor hát kikre kell értenünk ama mondását: *Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert.*

Hogy megérthessük e szavakat, képzeljünk el magunk előtt egy czégéres bűnösökből álló társaságot; pillantsunk be oda, ahol dorbézolnak, tivornyáznak, a nyugalomra szánt éj leple alatt áldoznak kedvencz bűnös szenvedélyeiknek s e mellett szitkozódnak, káromolják az Istent és embereket; azt is képzeljük el, hogy ezek közé bemenne például egy lelkész, Ister igéjének szolgája s elkezdene közöttük predikálni a mértékletesség Mesteréről, a Krisztusról, intené őket a Krisztus nevében bűneik elhagyására, Istenhez térésre.

Mit gyondoltok, volna-e foganatja beszédének? Én nem igen hiszem. A legtöbbet közülök egyenesen felháborítaná az Ur ama szolgájának beszéde s bizonyára oly zavar kelteznék közöttük a beszéd miatt, mintha csak az a lelkész fegyverrel támadott volna reájok, midőn nekik a Krisztust, a békés, istenfélő életet kezdte predikálni. Ezekre, az ilyenekre áll lássátok igazában Krisztus ama mondása: *Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert.* Mert az ilyen megátalkodott lelkü embereknél a Krisztus tudományának predikálása háboruságot szül, éppen mintha csak valaki fegyverrel támadott volna reájok.

A bűneik miatt kétségbeesetteknek, a békességre kívánczozóknak tehát békességet, a kevély bűnösök számára pedig háboruságot és fegyvert hozott az Üdvözítő. Így látjuk Őt megjeleni az egyes családokban is, ahol a válásosságért, a Krisztus tudományáért nagyon sokszor összevész és meghasonlásba jön a fiu az ő apjával, a leány az ő anyjával, a meny az ő napával, a testvér a testvérral, mert egyik a Krisztust, a másik pedig a sátánt igyekszik követni.

*

De fegyver lehet Krisztus és az ő tudománya nemcsak a hitetlenekre, hanem a megtértekre is, azzal a különbséggel, hogy míg a hitetlen irtózik a Krisztustól, addig a vallásos ember örömmel ragadja meg mintegy fegyvert a Krisztust; mert úgy érzi, hogy a sátán kísértései ellen csakis a Krisztus által védheti meg önnönmagát.

Szép példa ennek megértésére a nagy apostolnak Pálnak az élete, aki azt írja magáról, hogy amióta keresztyénné lett, benne a régi bűnös élet egészen meghalt s helyébe egy új élet támadt fel, mely életet a Krisztus vezet, védelmez; sőt hogy egyenesen maga az Üdvözítő él ő benne. Örömmel, boldogan kiált fel azért: *Élek többé nem én, hanem él bennem a Jézus Krisztus!* Érzi, hogy a lelkébe szállt Krisztus úgy körülövezte őtet, mint ahogy a harczost körülövezi és megvédi vitézi fegyverzete. Ajaka panasza soha nem nyílik a krisztusi igának terhes, kellemtelen volta ellen, ellenkezőleg azt könnyűnek, gyönyörűségeseznek mondja, olyannak, amely mint a fegyver megvédi, visszatartja őtet örökre a bűnös élet követésétől.

De mit látunk ma K. T! a világban? Azt, hogy az emberek nagy része nemhogy védelmezőjéül fogadná, sőt kerüli, vagy talán egyenesen üldözi a Jézus Krisztust, folytonos háboruságban van vele, fut, menekül az Üdvözítő elől, mint az erdő vadja; gögje, büszkesége miatt nem akar a Krisztus környezetébe egy helyre kerülni a lenézettekkel, nyomorultakkal; pedig ahogy az apostol is mondja, hiába futnak, mert a Krisztus folytonosan nyomában van minden bűnös embernek s addig kíséri, addig hoz reá mindenféle megpróbáltatást, míg be nem látja a maga bűnös, nyomorult voltát s tehetetlenségében megalázkodva oda nem borul a kegyelmes Üdvözítő lábai elé.

Mert ne gondoljátok, hogy egy bűnös is elmenekülhet örökre a Krisztus elől; sokkal nagyobb a szerető Isten kegyelme, mintsem elnézné, hogy valamelyik gyermeke örökös kárhozatban éljen; Fiát a Krisztust sem azért küldte, hogy kárhozatban hagyja e világot, hanem hogy megszabadítsa, üdvözítse azt. Mindenki üdvözülni fog tehát, de csak egy feltétel mellett: ha hiszen a Krisztusban, ha megalázza magát Isten előtt. Mindaddig, amíg valaki ezt meg nem teszi, nem békeességben, hanem folytonos háboruságban lesz a Krisztussal, mert csak a hívő, alázatos embernek adatik a mennyei békeesség.

Amen.

Francziából

GYENGE JÁNOS.

A MEGELÉGEDÉSRŐL.

— Vasárnapi. —

Fil. 4, 11. *Én megtanultam, hogy a melyekben vagyok, azokkal meg kell elégednem.*

Mindig nagy lelki gyönyörűséggel olvasom Pál apostol leveleit. A Jézushoz való szeretetnek, az Ő országa terjesztéseért élő buzgóságnak nagyobb mértékét nem hordozta az ő ideje óta még emberi szív. Van valami megragadó és csodálatra méltó ennek a lángbuzgalmu apostolnak jellemében s ennek az emberileg szólva tökéletes jellemnek csiráit ott látjuk már akkor is az ő lelkében, mikor még mint Saul üldözi a Krisztus követőit. Micsoda szent meggyőződés sarkalja arra, hogy fogságba hurczolja azokat, kik a megfeszített s feltámadott Krisztust vallják Istenöknek! Azután nézzétek meg csak akkor, mikor a damaskusi országúton történt jelenés következtében megtér, mint török össze farizeusi büszkesége s hogy tér annak helyébe a például szolgálható keresztyéni alázatosság! Mily hatalmas meggyőződés adja ajkára e szavakat: *Nem végeztem volt magamban egyebet tudni, hanem a Krisztus Jézust, azt a ki megfeszítettett.*

És a Jézusban való nagy hitéről nem csak szájával tesz vallomást. Olvassátok csak el a 2. Kor. 11. részét; lehetetlen, hogy meg ne hasson az a sok szenvedés, melyen ez a lánglelkű apostol keresztül ment az ő szerelmes Uráért, Megváltójáért.

És ez az ember, kinek a szenvedések és megpróbáltatások nagy iskoláját kellett végig járnia, ki pihenést és

nyugalmat nem ismert egész életében, mert az Urhoz való nagy szeretete sarkalta, hogy róla, szünetet nem ismerve, bizonyoságot tegyen, ismétlem, ez az ember mondja azt: *Én megtanultam, hogy amelyekben vagyok, azokkal meg kell elégednem.*

Keresztyén atyámfiai! Nekünk, e kor gyermekeinek, kik az elégedetlenség harczait látjuk mindenfelé dálni magunk körül, nagy szükségünk van arra, hogy a *megelégedés* gondolatával foglalkozzunk; hiszen a sátán oly erővel támadja meg az evangéliomot szeretők szívét is, hogy az elégedetlenség magvát behintse oda!

Szóljunk hát ez órában a *megelégedésről*. És pedig két szempontból vizsgáljuk tárgyunkat, nézzük:

1. *Elégedettek-é az emberek és ha nem: miért nem?*
2. *Vizsgáljuk meg, mi tehet bennünket megelégedettekké?*

1.

Elégedettek-é az emberek?

Erre a kérdésre ugy-e, már a kis gyermekek is egész határozottsággal azt válaszolhatnák, hogy *nem*.

Óh ne csodálkozzatok rajta, hogy már a gyermek is olyan könnyen megfelel e kérdésre, hiszen lépten-nyomon az elégedetlenség panaszszavait halljuk mindenfelől.

Vajjon nem látjátok-é azokat a társadalom felforgatására irányuló mozgalmakat, melyek folytonosan növekedő sereggel, mindig hangosabban adják tudtokra az embereknek, hogy mozgató elemük az elégedetlenség?

És az elégedetlenség átka nemcsak azoknak lelkében pusztít, kik szervezkedve, egyesült erővel követelik sebeik gyógyítását, sérelmeik orvoslását; ott lakik, ott fészkel ez a gyötrő érzület majd minden szívben, megfosztva az embert földi boldogságától, sok esetben mennybéli üdvösségétől is.

És ne gondoljátok, hogy azok, kik az annyira istenített tudomány mélyeit járják, ne gondoljátok, hogy azoknak szívét nem emészti az elégedetlenség ördöge. Vajjon lehet-e megelégedett az a tudós, ki Isten lételet tagadva, feleletet akar adni a földi élet nagy kérdéseire, a világ

előállítására? És hiába keres-kutat, hiába kiáltja, hogy megtalálta az igazságot Isten nélkül is: szívében elégedett mégsem lesz, mert lelkiismerete üzi, hajtja a még nem ismert igazság felé.

Ne irigyeljétek a gazdagot, ki fényes palotája pompás termeiben, kincseiben gyönyörködve tölti napjait. Azt hiszitek, nem az a gondolat él benne, mily jó volna, ha két-annyi kincsnek lenne az ura? Óh mily sok palota falain belül nem lakik meglegedés!

És ha fenn, a társadalmi osztályok legfelsőbb köreiben nem találjuk a meglegedést, ne csudáljuk, ha a középosztálynál és egyszerűbb embereinknél is az elégedetlenség számtalan keserű gyümölcseivel találkozunk.

Napjainkban különösen igen nagyok az emberek igényei. Mindenki ur szeretne lenni s bizony-bizony kevés ember mondhatja el magáról, hogy ő meglegedett.

De hát miért van ez így?

Egyfelől azért, mert nem ismerjük földi életünk igazi célját. Ha mindig csak a földre sütjük szemeinket és soha sem emeljük azokat menny felé: akkor gyönyörüségünket csak testi javak, földi örömök megszerzésében találhatjuk. Ha azt gondoljuk, hogy ez az élet véget ér a sirnál, akkor nem csoda, ha nem igen gondolkozunk arról, hogy mi történik azután? Pedig ugy-e, a legtöbb ember nem igen gondol földöntuli életére s ugyan nem hiába keresünk-e ilyen embereknél nemes életcél?

Örömeket adjatok! Már az ifju elégedetlenkedik, ha bármi gátolja is az örömök kergetésében. Az ifju leány már siralom völgyének tartja e földet, ha nem veheti ki részét mindennap azokból az örömekből, melyeknél szebbet, jobbat nem ismer. Hány fiatal leány szemében csillognak az elégedetlenség könnyei egy szép ruha láttára, mely nem lehet az övé. Hányszor kél zugolódás a családokban, mert nem telik arra, hogy mindenekben a divattal tartsanak. És a multságokat megismert fiatal lélek hányszor kesereg, zúg elégedetlenségében, ha betegség vagy szegénység meggátolják az ezekben való részvételben!

Vagy nézzed a férfit s a nőt, kik az élet közepén állanak: miért mondják magukat boldogtalanoknak?

Azért, ugy-e, mert nem ismernek más hazát, csak a földet és ennek örömeit . . . Vágyaikat megnövelte a sátán s a neki való szolgálat.

Divat, hiúság, feltűnni akarás, érzéki gyönyör: igen, ti vagytok azok, mik fogva tartjátok az emberi szíveket; ti raboljátok el a szegény szánandó emberek boldogságát, ti akadályozzátok meg őket, hogy megtalálják azt a rejtett szigetet, melynek a neve *megelégedés*.

Nos, én azt mondom testvéreim, hogy a megelégedés elrejtett szigete megtalálható s ezt akarom előttem bebizonyítani, a hozzávezető utat akarom megmutatni az Ur segítségével.

2.

Mi tehet bennünket megelégedettekké? Pál apostol azt mondja felolvasott szent leczkénkben: *Én megtanultam, hogy amelyekben vagyok, azokkal meg kell elégednem.*

Én megtanultam — mondja.

Tehát volt idő, amikor még nem tudta, hogy meg kell elégednie.

De azután megtanulta.

Vajjon kitől tanulta meg? Jézustól. Ez a nagy apostol mindent Jézustól tanult, azért tudott annyit; azért tudott tűrni, szenvedni, megaláztatni, bővölködni s azért mondhatta el: *Én tudok megelégedett is lenni, mert mindent cselekedhetem a Krisztus által, ki engem megerősít.*

Ha Pál apostolt megtanította az ő hatalmas Megváltója a megelégedésre, mit gondoltok, vajjon bennünket is nem tanít-e Jézus, ha alázatosan az Ő vezetésére bizzuk magunkat.

Óh, nagy hálával, szent örömmel mondhatjuk el, hogy Jézus rajtunk is hajlandó segíteni és kész megtanítani arra, hogyan lehetünk megelégedettek.

Jézus azt mondja: *Jöjjetek énhozzám.*

A megelégedés megtanulásának nélkülözhetetlen alapfeltétele az, hogy Jézushoz menjünk életbölcsességért.

De hát mire fog Jézus megtanítani bennünket?

Legelőször is arra, hogy ez a föld nem igazi hazánk, hogy ez a földi élet csak készület ama mennyei haza elvé-